

Miután a kormány újabb nagyszegű belföldi kölcsönt tervez a közeljövőben, bizonyosra veszik, hogy az államvasutak ismét visszaveszik elbocsátott munkásaik egy részét. Képünk azt a jelenetet ábrázolja, amikorra a jelenleg lezárt műhelyek egyikének munkásai szomorúan hagyják ott kereseti forrásukat.

KIABRÁNDULTAK AZ ORSZÁGRABLÓK

A RÉGI HAZA ÉS AZ ÚJ HAZA KÖZÖTTI KÜLÖNBSÉG ELKESERITI MÉG FAJUNK ELLENSÉGEIT IS — SORRA PANASZKODNAK A NEMZETISÉGI VEZÉREK

Miután a békeparancs szétosztotta ezeréves országunkat, volt nemzetiségeink közül a szlovákok, románok és szerbek uralkodó néppé váltak új hazájukban. Ez a váratlanul elért eredmény természetesen ma ma után vonta, hogy volt nemzetiségeink, akikhez a legnagyobb sietséggel az erdélyi szlovákok is csatlakoztak, még a régi igazságok hatása alatt is, folytatták a magyarságot ellen való harcot. Voltak azonban köztük olyanok is, akik visszamemlékeztek a jóban-rosszban együtt töltött évekre s legálább az elismerték, hogy jobban is volt részük tőlünk.

Idő múltával a megszállott területek politikai közt is mindinkább jelentek olyanok, akik felismerték, hogy bizony a régi haza jobb volt, Európában, kulturáltabb, mint az igéretnek új földje. S amikor azok akiknek részük volt a nagy felosztás sűrűségében és keresztyűvitelében, kezdtek emlegetni a múltat, akkor már fel kellett nekünk is, de még a külföldnek is figyelniük, mert nyilván valami hibának kell lennie a felbevezetetlen ítéletek és az igazságnak hirdett országcsontítás körül. Ezt kell megállapítani minden elfogulatlan figyelműnek az alábbiakban közölt nyilatkozatok alapján is, melyek mint kísérletek szállanak a felelősök felett.

HLINKA A RÉGI HAZARÓL

Hlinka András prágai nemzetgyűlési képviselő, a szlovák néppárt vezére a poszonyzentgyörgyi hősi emlék leleplezésén a szlovák fiúk hősiességét gyönyörű csehekkel szemben valóssággal hősköteményt zengett a szlovákok kötelességteljesítéséről, akiknek halhatatlan emléket az oszlop akkor is hirdetni fogja, amikor a szlovák nép szabad (!) lesz és nem hurcolja az elnyomás igáját. Mert hiába minden rágalom, a régi haza (!) többet adott, mint a szívünköllelünkől idegen cseh köztársaság. Ezer esztendő alatt feleannyit szenvedtünk, mint az elmult hat esztendő alatt. Az ily felszabadításból, amely ezerszer rosszabb az ezeréves elnyomásnál, a szlovák nép nem kér. Ne akarják legszembetűnőbb érzelmüket sárba taposni. Mert akármit mondanak, ezer esztendőt nem lehet elfelejteni és a régi haza emléke még fennen lobog mindannyiunk lelkében — mondotta Hlinka.

A szlovák néppártnak Poszonyban megjelenő lapja, a "Slovak" ezeket írja: "Az államalkalmazásban levő szlovák ma a legszerencsétlenebb teremtés. — a saját maga hazájában olyan rabszolga, amilyen még sohasem volt." Ugyanennek a lapnak az 1927. év küszöbén a szlovákok által követelt autonómia kérdését tárgyaló egyik cikke vágyakozva idézi — a már szerintük sem oly rossz — régi magyar uralom idejét s a szlovákok ideáljait az az önkormányzatot jelöl meg, amelyet magyar államférfiak adtak a horvátoknak Egyebek közt ezek olvashatók: "A szlovák néppárt ideálja az az autonómia, melyet Deák Ferenc adott Horvátországnak. A magyar törvényhozás hat évvel ezelőtt oly nagyfokú méltányosságot tanusított a horvátok irányában, amilyenre ma egyetlen nemzetiségi állam se tudott felemelkedni. A szlovák nép boldog volna (!) ha Prága utri magyar mintára szabályozná az államhoz való viszonyt és maguk a horvátok is nem egyszer visszaérnék azt az időt, mikor Zágrábnak még szabó volt és külön horvát kormány."

mi alkalmazásban levő szlovák ma a legszerencsétlenebb teremtés. — a saját maga hazájában olyan rabszolga, amilyen még sohasem volt." Ugyanennek a lapnak az 1927. év küszöbén a szlovákok által követelt autonómia kérdését tárgyaló egyik cikke vágyakozva idézi — a már szerintük sem oly rossz — régi magyar uralom idejét s a szlovákok ideáljait az az önkormányzatot jelöl meg, amelyet magyar államférfiak adtak a horvátoknak Egyebek közt ezek olvashatók: "A szlovák néppárt ideálja az az autonómia, melyet Deák Ferenc adott Horvátországnak. A magyar törvényhozás hat évvel ezelőtt oly nagyfokú méltányosságot tanusított a horvátok irányában, amilyenre ma egyetlen nemzetiségi állam se tudott felemelkedni. A szlovák nép boldog volna (!) ha Prága utri magyar mintára szabályozná az államhoz való viszonyt és maguk a horvátok is nem egyszer visszaérnék azt az időt, mikor Zágrábnak még szabó volt és külön horvát kormány."

A RUMÁN RABSZOLGÁK

Rumán területen szintén felhangzik már a régi példára való hivatkozás. Vajda-Vojvoda Sándor volt magyar országgyűlési képviselő, jelenleg román miniszterelnök, az 1931. évi rumán általános képviselőválasztás után, a nemzeti gazdaságtársas bizottságának értekezletén tartott beszédében Erdély közállapotairól keserű és alaposan kiábrándult hangon szólt: "Ugy kezelnek bennünket — mondotta többek közt — mint a rabszolgákat, azt hiszik, hogy mi nem tanultunk történelmet, vagy azt hiszik, hogy a mi történelmünk 1918-tól kezdődik. Mi a magyarok idejében nem voltunk hozzácsokva ahhoz, amit most tesznek velünk. A szavazatokkal teli urnákat nem lopták el és ha a karhatalomhoz kellett segítségért fordulnunk, nem történt ahhoz hasonló dolog, mint most, hogy Bukarest a világtól ideküldött ágensek, csendőrök védelme alatt inzultálnak bennünket."

A 'Prágai Magyar Hírlap'-ból tudjuk, hogy még Jorga Miklós volt román miniszterelnök, rumán történetudós is 1927-ben a kolozsvári egyetemen tartott egyik előadásában súlyt helyezett annak megállapítására, hogy a rumánok népi életét sokkal kevésbé befolyásolta a magyar uralom, semmint azt a rumán iskolákban tanítják.

— El kell tűnnie a rumán oktatásból — mondotta — annak a beállításnak, hogy a rumán nemzet Erdélyben már a régi századok alatt is borzalmas elnyomás alatt nyögött. Nem szabad úgy képzelnünk a magyarokat, mint holmi lovas szörnyet

geket, akik mögött az emberek egész csapata tolong s akik kegyetlen indulattal törnek a szegény rumán nemzet lábaltiprására. Ahelyett, hogy folytonosan állítólagos százados rabszolgaságunkat siratjuk, az igazság az, hogy ebben az értelemben nem volt itt rab senki.

A Bánságból származó Bocy Sever "Vestul" című lapjában ezeket írta: "... En állandóan harcba voltam a magyar hatalommal és Rumániába menekültem előle. De ma el kell ismerem, hogy kemény volt a magyar törvény, de törvény volt. A magyar államhatalom kísérletet sem tett, hogy megtámadja emberi méltóságunkat és ha összehasonlítjuk az akkori időket a mai helyzettel, tisztelettel kell adoznunk a letűnt uralomnak..."

SIRNAK A SZASZOK

A szászok Erdélyben — miután a magyar állam által 700 éven át nyújtott kiváltságait hűtlenül eldobták maguktól — ugyancsak hangot adtak már a mult előnyének felismerésében. A szász evangélikus egyetemes egyház egyik nagyszabású közgyűlésén Teutsch püspök megállapította, hogy "... az erdélyi szászok egyházi és kulturális intézményei a végveszedelmis tragikus óráit élék." A "Siebenbürgisch-Deutsches Tagblatt" összefoglalta a lefolyt tizenkét év panaszait s megállapította csalódásukat. "A szabadság és egyenlőség szelleméből nem maradt egyéb, mint az a tény, hogy minden csak ígérte, üres szó. Emlékezzünk vissza, hasonlítottuk össze, ami egykor volt és ami ma van... Mennyire kicsiny és jelentéktelen, mondhatnám semmitmondó volt annak az időnek fogatalkossága, összehasonlítva mindazzal, ami ma kockán forog..."

A magyar időkben csupán iskoláinkról volt szó, — ma koncentrikus támadás közepén állunk... Nincs miért megsiratnunk a magyar nemzetiségi politikát, de... tisztezt szülőssé ültést ránk az agrártörvény... ezt az iramot egyszerűen nem bírjuk tovább... Csaknem 800,000 aranykoronát adott egyháznak és iskoláinknak a magyar állam; ez ma negyvenötven millió leinek felelné meg. Ehelyett pedig ma a rumán állam évi öt millióval elintézték nekünk velünk szemben való segélyezési kötelezettségeit.

PRIBICEVICVS A RÉGI VILÁGRÓL

Szerb részről is hallhatunk beismert kijelentéseket. Így Stipics Lázár ügyvéd "Igazság a Vajdaság körül" címen röpiratot adott ki, melyben összehasonlításként ilyeneket írt: "Az elmult hat esztendő alatt a Vajdaságban olyanfokú hanyagság gal és becstelenséggel folyt a munka, hogy végre egyszer meg kell mondani az igazságot, mert ezt kívánják a nemzet és állam érdekei... a közoktatást botozás rendszerével szolgálják, s vad erőszak segítségével. Amikor a magyaroktól átvették a közigazgatást, az állásokba többnyire tapasztalatlan és tanulatlan emberek kerültek."

Pribicevicvs Szvetozár a magyarok régi ellensége "Pillanás Jugoszlávia jövőjére" című röpiratában igen erős szavakkal bírja a régi Szerbián kívül élő szerbek nem másod-hanem tizedrangú állampolgár számba mennek. Azelőtt állandóan ismételtettem a horvátoknak, hogy majd ha Szerbiával egyesülni fognak, meg fogják látni, mit jelent a szabadság. Az események rettenetesen meghazudolták szavamat... Felsorolja, hogy a magyar uralom alatt Szerbia és a Karagyorgyevicsek érdekében folytatott propagandát, amiért letartóztaták őket, de amint a bíróság elé kerültek, nemcsak Horvátor-

szágból, de még Szerbiából is ellenőrzés nélkül fogadhattak vendégeket. A bíróság előtt teljesen szabadon védekeztek s az egész világ sajtója ellenőriz-

hette az eseményeket a helyszínen, — a foglyok pedig egész biztosak lehettek testi épségükben, pedig árulók voltak! Olay Ferenc.

Mit mond Woodsworth?

NYILATKOZIK TERVEIRŐL AZ ÚJONNAN ALAKULT "FARMER-LABOR" PART SZAKALAS VEZÉR — NAGY REMÉNYEKKEL NÉZ A LEGKÖZELEBBI VALASZTAS ELÉ A MODERN PROGRAMOT KITŰZŐ POLITIKAI TÖMÖRÜLÉS

Még a kora tavasszal beigértek, amikor az ország dolgozó végre egymásra találtak, hogy együttes erővel próbálják meg a közélet arénájában kiverkedni mindazt, ami méltán megilleti őket. Mert kétségtelen, hogy — különösen a liberális párt csillagának hanyatlásával — nemcsak a nagyvárosi, jobbanmondva ipari munkásság, hanem még a vidéki és főleg a földműveléssel foglalkozó néposztályok sem találták meg valahogyan képviselőiket a kanadai törvényhozás ottawai palotájában.

Régi, jogos kívánság öltött testet, amikorra az ország dolgozó végre egymásra találtak, hogy együttes erővel próbálják meg a közélet arénájában kiverkedni mindazt, ami méltán megilleti őket. Mert kétségtelen, hogy — különösen a liberális párt csillagának hanyatlásával — nemcsak a nagyvárosi, jobbanmondva ipari munkásság, hanem még a vidéki és főleg a földműveléssel foglalkozó néposztályok sem találták meg valahogyan képviselőiket a kanadai törvényhozás ottawai palotájában.

Igy aztán megalakult a United Farmers of Canada ontarioi valamint három nyugati tartományi szervezeteiből, továbbá az Independent Labor pártból az új Farmer-Labor Party. Az új politikai alakulat felvette programjába mindazon korszakalkotó problémákat, melyek valamilyen fontossággal bírnak Kanadában munkásai és farmerel szempontjából. Ugyanakkor azonban megtagadott az új párt minden célzatos külföldi befolyást, mely az ország lakosságának érdekeit forradalmi célok érdekében akarná feláldozni.

Az új párt jövője szempontjából talán a legnagyobb garancia, hogy James Shaver Woodsworth, a független munkáspárt eddigi vezére személyében — kímélettel, kipróbált férfút választottak a farmer-labor mozgalom élére. A politikai ellenfelei által is nagybecsűlt Woodsworth immár 35 esztendeje foglal el fontos pozíciót a kanadai munkásság közéleti történetében és valóban bírja is a tömeg bizalmát. Az ontarioi szár-

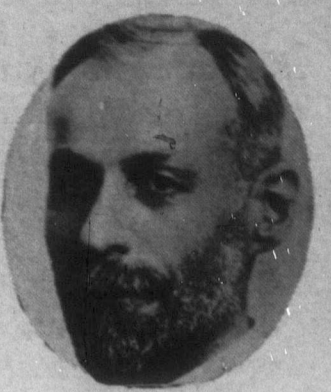
mazású Woodsworth Brandon környékén mint egyszerű munkás kezdte pályafutását, majd a winniepei tanítóképzés, a torentói és az angliai oxfordi egyetem elvégzése után élénk részt vett a kanadai munkásmozgalomban.

Eveken keresztül ő vezette a "Bureau of Social Research" intézetet és noha angol-szász eredetű, mindég nagy megértéssel kezelte a nemzetiségi kérdéseket s a bevándorlóról több kötetnyi irodalmi munkásságot is fejtett ki. A farmer-labor mozgalom calgaryi nagygyűlésén egyhangulag vezérré választott Woodsworth 1921 óta tagja a birodalmi parlamentnek, mint Winnipeg North Centre képviselője. Népszerűségére mindenesetre jellemző, hogy választói 1926-ban és 1930-ban is óriási szavazattöbbséggel küldték vissza Ottawába.

Miután lapunk legnagyobb részét farmerekből és munkásokból álló olvasóközönségét bizonyára érdeklé az új párt célkitűzése, nyilatkozattételre kértük fel Woodsworthot, aki többek között a következőket mondotta:

— Öszintén szólva örömmel tettem eleget a calgaryi nagygyűlés meghívásának, miután a farmerek és munkások irántam megnyilvánuló bizalmát nagy megtiszteltetésnek veszem. Erre az egyesülésre és a további közös munkára talán sohasem volt nagyobb szükség, mint ma, amikorra szélsőséges elemek nem a szociális, azaz társadalmi viszárságok orvoslására, hanem az ország tönkretételére törekednek. Annyit mondhatok, hogy mint eddig, úgy ezután is minden erőmmel azon leszek, hogy a munkásság kívánságai teljesüljenek és hiszem is, hogy a farmerek segítségével ez az új alakulat még nagy szerepet fog játszani Kanada közéletében.

— Ami a programunkat illeti, azt nyolc pontban foglalta össze a nagygyűlés, azonban természetesen az idők folyamán komolyan foglalkozik majd a párt minden aktuális kérdéssel, már amennyiben az Kanada ipari munkásságának és földművelőinek egyáltalában érdeke. Itt hangsúlyoznom kell, hogy Kana-

J. S. WOODSWORTH M.P.

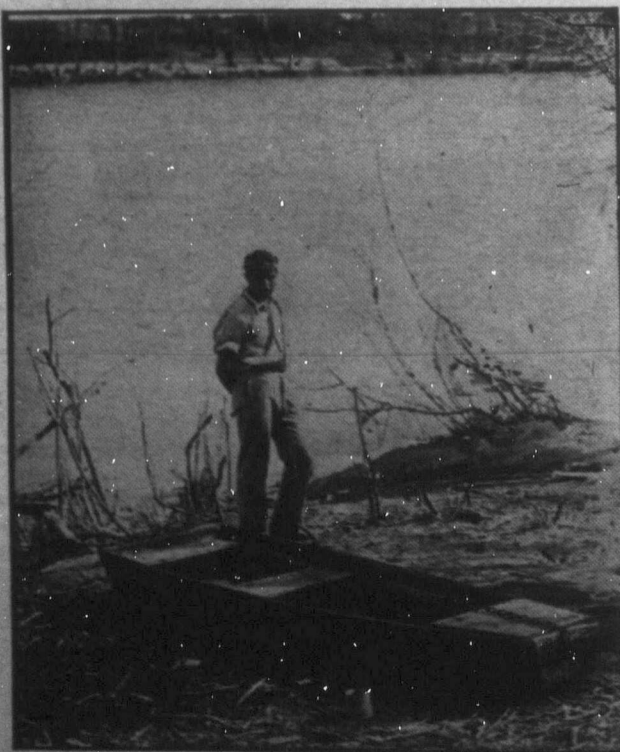
da farmerel és munkásai alapították ezt a politikai szervezetet, mely kizárólag ennek az országnak a közéleti kérdéseivel foglalkozni, anélkül, hogy bármely más, szomszédos vagy távoli államhatalom befolyásának utat engedne.

— A farmer-labor párt elsősorban is minden külső behatás ellen biztosítani akarja a farmerek és munkások otthonát. Alkalmilag óhajtja megszervezni s az egész országban mindenki egyformán kiterjeszteni a munkanélküli és betegséget, nemkülönben rossz termés elleni, jégkár- és baleset-biztosítást, valamint az öregeségi intézményeket. Rendszeresen is általánosítani kívánja ezenkívül a munkanélküli segélyt, illetőleg a közmunkákat, még pedig minden egyes lakos egyenlő érvényesülési lehetőségét.

— Gyökeres megoldást jelentene továbbá Kanada jelenlegi gazdasági berendezkedésének teljesen új alapokra való helyezése. A modern társadalmi követelményeknek megfelelően, a letételek a farmerek és munkások kihasználásának megállítására szocializálni kell minden közvetemet, a természeti kincseket, sőt az ország egész bank-hálózatát is. Ezzel kapcsolatban még az egészségügyi szolgáltatást is államosítani kívánjuk és hathatós támogatásban kívánjuk részesíteni a szövetkezeteket, feltéve, ha kizárólag tagjaik javát szolgálják. Az új párt tehát mindenképpen új szerű programmal lép a legközelebbi alkalommal a választók elé és — mint említettem — kizárólag Kanada dolgozóinak sorsán óhajtunk javítani minden igény bevezető törvényes eszköz segítségével.

A farmer-labor mozgalom országos ténhódítására Ottawában is felelgyeltek. MacKenzie King volt liberális párti miniszterelnök, az ellenzék jelenlegi vezére üdvözölte elsőnek az új alakulatot, noha bizonyára sejt-

Folytatás az 5-ik oldalon

Eltűnt a jóbarát... Szomorú jelenet a Red River partján, azzal a csónakkal, melyben utoljára látták a fürdés áldozatát. Sajnos az idén nyáron is rengetegen veszítették életüket a kanadai tavak és folyók vizében, leginkább azok, akik uszni nem tudva is a mélybe merészkedtek. (A "Southam Press" szíveségéből)

Augusztus elsején készült ez a fénykép, mely egy költözökösi jelenetet ábrázol. A gazdasági válság következtében sok helyütt leszálltak a lakásokban s különben is a tél előtt Kanadában divatos olyan lakásokba hurcolkodni, ahol a lakberbe már előre beleszámították a központi fűtés árát s hideg idő esetén nem kell sok szemet venni a lakónak. No meg valjuk csak be, hogy takarékosági szempontból mind kisebb és kisebb lakásokba "muffolnak" manapság az emberek. (A "Winnipeg Tribune" félv.)